

Cosmetica en wetgeving

Dr. Annemie Galimont-Huidopleiding

huidopleiding.nl

Voorwoord

Cosmetica die in Nederland op de markt gebracht zijn voldoen aan een strenge wetgeving. Deze module geeft inzicht in de wetgeving.

Wat is de definitie van cosmetica?

“Alle stoffen en preparaten die bestemd zijn om in aanraking te worden gebracht met de verschillende delen van het menselijk lichaamsoppervlak (opperhuid, beharing, haar, nagels, lippen en uitwendige geslachtsorganen) of met de tanden en kiezen en de mondslimvliezen, met het uitsluitende of hoofdzakelijke oogmerk deze te reinigen, te parfumeren, het uiterlijk ervan te wijzigen of lichaamsgeuren te corrigeren of voornoemde lichaamsdelen te beschermen of in goede staat te houden.”

Wetgeving

Het produceren en/of op de markt brengen van cosmetica kan niet zomaar plaatsvinden: dit is aan regels gebonden. Wie in Nederland producten op de markt brengt, krijgt te maken met verschillende soorten wet- en regelgeving.

De Cosmeticaverordening stelt als primaire eis: *“Cosmetische producten mogen de gezondheid van de mens niet schaden wanneer zij onder normale of redelijkerwijze te voorziene gebruiksvoorwaarden worden aangewend.”*

Als gevolg hiervan geldt dat ieder cosmeticaproduct uitvoerig is beoordeeld op veiligheid, voordat het op de markt komt. Om te bepalen of een product veilig is, moet de fabrikant een risicobeoordeling uitvoeren. Hij beoordeelt het risico dat iemand loopt als hij een product gebruikt waarin een bepaalde stof zit, en niet alleen het gevaar van de stof in zuivere en geconcentreerde vorm. Op het etiket dienen waarschuwingen die nodig zijn voor veilig gebruik duidelijk te worden vermeld.

Cosmeticaverordening

Voor cosmetica bestaat specifieke wetgeving: de Europese Cosmeticaverordening. Sinds 11 juli 2013 moeten alle producten op de markt aan de eisen uit de verordening voldoen. De verordening bestaat uit 40 artikelen en 10 bijlagen. Hierin zijn de eisen voor het op de markt brengen van cosmetica vastgelegd.

De wet heeft tot doel de volksgezondheid te beschermen en het bevorderen van vrije handel binnen de Europese Gemeenschap.

In de 40 artikelen van de Cosmeticaverordening staan de volgende zaken beschreven

- **Productinformatie:** De Cosmeticaverordening verplicht de fabrikant/leverancier om een aantal gegevens over de geleverde producten (het zogenaamde productinformatiedossier) te vermelden
- **Productveiligheid:** De fabrikant/importeur moet de veiligheid van zijn product(en) kunnen aantonen, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek
- **Notificaties:** alle producten moeten bij de Europese Commissie aangemeld worden. De Europese Commissie geeft de informatie van de notificaties door aan de autoriteiten in de lidstaten en de vergiftigingeninformatiecentra. De lidstaten gebruiken deze informatie voor de controle van de eigen markt

- Etikettering: Wat moet er volgens de wet op het etiket van een cosmetisch product staan?
- Inventaris cosmetica ingrediënten: de stoffen die in cosmetica gebruikt worden hebben vaak meerdere namen. Om het voor de consument overzichtelijk te houden welke stoffen er in een product zitten heeft de Europese Commissie besloten om een inventaris op te stellen met de officiële namen van cosmetica-ingrediënten. Deze inventaris is gebaseerd op de Amerikaanse International Nomenclature for Cosmetic Ingredients ([INCI](#))
- GMP: Good Manufacturing Practice. Voor de productie van cosmetica is er een gestandaardiseerd document beschikbaar die alle facetten van het productieproces beschrijft
- Alternatieve dierproeven: Voor eindproducten worden sinds 2004 géén tests met dieren meer gedaan. In de Europese Cosmeticaverordening is vastgelegd dat sinds 2013 ook geen dierproeven meer mogen worden verricht voor ingrediënten van cosmetica

Ook heeft de Cosmeticaverordening 10 [bijlagen](#) waarin onder andere zaken met betrekking tot ingrediënten geregeld worden. In deze bijlagen worden de volgende punten benoemd

- Veilig bevonden ingrediënten in cosmetica
- Alle stoffen die verboden zijn in cosmetica
- Alle stoffen waarvoor in gebruik beperkingen gelden. Dat betekent dat sommige stoffen alleen voor bepaalde toepassingen en/of tot een bepaalde concentratie mogen worden gebruikt.
- Vermelding van waarschuwingssymbolen bij sommige ingrediënten op het etiket
- Kleurstoffen
- Conserveringsmiddelen
- UV-filters

Etikettering

Het etiket van een cosmeticaproduct bevat meer informatie dan veel mensen weten. Er staan niet alleen claims op als 'met verzorgende bestanddelen' of 'antirimpelwerking', maar ook informatie over de fabrikant, samenstelling en houdbaarheid van het product. Het is voor een voetzorgverlener uitermate belangrijk om de informatie op het etiket te lezen en begrijpen. De eisen waaraan het etiket van een cosmeticaproduct moet voldoen, liggen vastgelegd in de Cosmeticaverordening.

Verplichte onderdelen op het etiket

In artikel 19 van de Cosmeticaverordening staat beschreven wat volgens de wet op het etiket van een cosmetisch product moet staan:

Functie van product

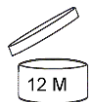
Omschrijving van het product, bijvoorbeeld nachtcrème, lippenbalsem, zonnebrandcrème of scheerschuim. De functie van het cosmeticaproduct moet op de verpakking vermeld worden, tenzij deze duidelijk blijkt uit de verpakking of productnaam.

Gebruiksaanwijzing

Hier leest u hoe u het product moet gebruiken.

Houdbaarheid

De meeste cosmeticaproducten zijn lang, maar niet onbepaald, houdbaar. Om de gebruiker van cosmetica hierover te informeren, staat een houdbaarheidssymbool of datum op het product afgedrukt. Het houdbaarheidssymbool stelt een geopend potje voor. Het symbool geeft aan: de periode na openen, waarin het product in optimale kwaliteit kan worden gebruikt. Deze periode wordt aangeduid met het aantal maanden (M). Het cijfer met de maandaanduiding kan in het potje of naast het potje worden geplaatst. Het symbool staat op cosmeticaproducten die ongeopend langer dan 30 maanden houdbaar zijn. Op producten die ongeopend korter dan 30 maanden houdbaar zijn, staat aangegeven 'bij voorkeur te gebruiken voor...' of het zandlopersymbool. Als er niets op een product staat, is het product onbepaald houdbaar.

Hoeveelheid

De hoeveelheid van het product staat aangegeven in milliliters (ml) of gram (g). De 'e' bij de maat geeft aan dat dit de hoeveelheid is die met een wettelijke bepaalde afwijking wordt afgevuld. Producten zonder 'e'-teken moeten minimaal de aangegeven hoeveelheid bevatten.

Lijst van ingrediënten

Alle ingrediënten in het product moeten op de verpakking staan. Om de ingrediënten op uniforme wijze op cosmetica te kunnen vermelden, wordt gebruik gemaakt van zogeheten INCI-namen. INCI staat voor International Nomenclature Cosmetic Ingredients. INCI-namen zijn internationaal gestandaardiseerde namen voor stoffen, die in cosmetica worden verwerkt. Dus niet op zijn Engels of Nederlands. De INCI-namen op de verpakking worden vermeld in volgorde van afnemend gewicht. Wanneer een opsomming van ingrediënten begint met bijvoorbeeld aqua, dan is het grootste bestanddeel van het product water. De ingrediënten worden vermeld in volgorde van afnemend gewicht. Ingrediënten die voor minder dan 1% in het product aanwezig zijn, worden in willekeurige volgorde genoemd aan het einde van de ingrediëntvermelding. De lijst van afzonderlijke ingrediënten waaruit het product is samengesteld heet de ingrediëntendeclaratie. Vaak leest u 'ingredients' op het etiket.

In sommige producten worden nanomaterialen gebruikt. U herkent nanomaterialen aan de ingrediëntnaam met daarachter ('nano') in de lijst van ingrediënten

Naam en adres van fabrikant/importeur

De naam en het adres van degene die verantwoordelijk is voor het op de markt brengen van het product.

Land van productie

Wanneer een product buiten de Europese Unie is geproduceerd, dan staat dit op het product of de verpakking vermeld.

Batch- of codenummer

De batchcode is een uniek nummer van een product. De meeste cosmetica wordt per batch gemaakt. Bijvoorbeeld: honderd liter shampoo die in dezelfde productieronde is gemaakt, wordt afgevuld in vierhonderd shampooflessen. Deze vierhonderd shampooflessen krijgen dan een uniek identiek batchnummer. Mocht er ooit twijfel bestaan over de kwaliteit van een product, dan kan eventueel worden nagegaan of dit voor de hele batch geldt.

Wat staat er nog meer op het etiket maar is niet verplicht

Productnaam

Commerciële naam van het product.

Claim

Een cosmetische claim geeft specifieke informatie over een product (bijvoorbeeld over de werking, eigenschappen of doelmatigheid van het product). Bijvoorbeeld 'vochtinbrengend', 'anti-rimpelwerking' of 'long lasting'. Een claim zorgt ervoor dat een product opvalt tussen andere producten. De volgende gegevens kunnen een claim vormen: woorden, afbeeldingen, illustraties, merken of beschrijvingen die op producten zijn aangebracht of in reclame. Cosmetische claims moeten volgens de Cosmeticaverordening onderbouwd worden. Mits voldoende onderbouwd en controleerbaar in de productinformatie, zijn claims toegestaan. Anders mogen ze niet worden gebruikt.

Contactgegevens

Vaak staan er meerdere adressen op, waaronder een Nederlands adres. Meestal verwijst dit adres naar de klantenservice van het betreffende cosmeticabedrijf. U kunt hier met vragen, klachten of opmerkingen over een product terecht. Tegenwoordig wordt dit adres vaak aangevuld met een websiteadres.

Streepjescode

Aan de streepjescode herkent de kassa om welk product het gaat. Dankzij de streepjescode hoeven kassières de prijzen niet zelf uit te zoeken en bij elkaar op te tellen. Ook houden winkeliers zo overzicht op de producten die zij verkopen.

Kleur +/- teken

Sommige producten worden op de markt gebracht in een reeks van kleuren. Vooral bij make-up is dit het geval. Om bijvoorbeeld niet voor iedere nieuwe tint lippenstift een apart etiket te hoeven maken, mogen alle kleuren in één ingrediëntendeclaratie worden genoemd. Dit wordt aangegeven met 'Kan... bevatten' of 'May contain...' of '[+/- ...]'. Dat wil dus niet zeggen dat alle vermelde kleurstoffen in één bepaald product zijn verwerkt. Kleurstoffen herkent u aan de kleuren-indexnummers, bijvoorbeeld: CI 75300 of CI 69800.

Claims

Er zijn veel vragen over de betrouwbaarheid van claims die vaak op cosmeticaproducten vermeld worden. Hoewel de claims misleidend kunnen zijn wil dat niet zeggen dat producten niet goed zijn. We nemen een aantal cosmeticaclaims onder de loep en verklaren deze nader zodat er beter wordt begrepen wat claims inhouden.

Hypoallergeen

'Hypoallergeen' is bedoeld om aan te duiden dat een product geschikt is voor een gevoelige of reactieve huid. Als je het product gebruikt zou de kans kleiner zijn op een allergie.

Er is echter geen enkel wetenschappelijk of wettelijk kader voor deze claim. Elke fabrikant kan en mag deze claim gebruiken, ongeacht de ingrediënten die in het product zitten. Als je echt een hypoallergeen product zoekt ga je dus het beste af op de ingrediëntenlijst van het product af. Dit vereist kennis en ervaring omdat je moet weten welke ingrediënten sterke allergenen zijn en of ze de huid kunnen irriteren.

Niet comedogeen

De claim 'niet comedogeen' of 'verstopt de poriën' is bedoeld om aan te geven dat het product geen talgklieren in de huid doet verstopen of acne zal uitlokken. Comedoon is het wetenschappelijke woord voor mee-eter. Mensen die last hebben van comedonen worden geadviseerd om cosmetica te gebruiken waarop staat 'niet-comedogeen'. Deze cosmeticaproducten zouden het ontstaan van nieuwe comedonen helpen voorkomen.

Ook hier is geen enkele goedgekeurde standaard of richtlijn waaraan zo een product moet voldoen. Iedereen mag die claim op zijn product zetten. Raadpleeg de ingrediëntenlijst en kies bij een vette/acne huid een product op basis van een gel of lotion. Een stugge compactere crème kan eerder de poriën verstopen.

Dermatologisch getest of dermatologisch goedgekeurd

Deze claim betekent dat de fabrikant het product op vrijwilligers heeft getest, al dan niet uitgevoerd door een dermatoloog.

Ook hier bestaan er alweer geen richtlijnen over hoe zo een test zou moeten worden ingericht of waaruit hij zou moeten verstaan. 'Dermatologisch getest' zegt niets over de kwaliteit van een product.

Cosmeceuticals

Dit is een term die een meerwaarde aan zou duiden ten opzichte van 'gewone' cosmeticaproducten. Taalkundig is het een samenvoegsel van 'cosmetics' en 'pharmaceuticals'. Het heeft meer met marketing te maken dan met inhoud. En ook hier is er geen standaard voor welke ingrediënten onder de 'cosmeceuticals' vallen en welke niet. Het beste is het om producten te kiezen die ingrediënten bevatten waarvan het wetenschappelijk is bewezen dat ze daadwerkelijk iets doen voor de opbouw van de huid.

Parabeen vrij

Het is al jaren bekend dat conserveringsmiddelen één van de hoofdoorzaken zijn van het toenemende aantal contactallergieën bij cosmeticagebruikers. Parabenen worden het vaakst als conserveringsmiddel gebruikt. Steeds vaker wordt er reclame gemaakt voor

‘parabeenvrije cosmetica’. Dat klinkt goed maar worden we daarmee niet op het verkeerde been gezet?

Een conserveringsmiddel doodt de bacteriën in een product om te voorkomen dat het slecht wordt. Conserveringsmiddelen doden daarom zowel bacteriën als de zo noodzakelijke bacteriën (huidflora) op onze levende huidcellen. Daarom hebben ze een schadelijke invloed op de gezondheid. Alle conserveringsmiddelen hebben dezelfde functie en zijn daarom even schadelijk. De meeste producenten hebben door de toenemende negatieve aandacht in de media de parabenen eenvoudigweg vervangen door andere conserveringsmiddelen. De consument meent door deze producten beter beschermd te zijn maar dit is het in feite niet. Wie een contactallergie of het doden van de noodzakelijke huidflora door conserveringsmiddelen wilt voorkomen kan beter de ingrediëntenlijst op de verpakking raadplegen.

Niet getest op dieren’

Begrijpelijk is het dat fabrikanten dit graag vermelden op hun product. Misleidend is deze claim niet. Hij is immers waar. Sinds 2004 mogen alle in Europa verkrijgbare producten niet meer worden getest op dieren. Verpakkingen waar deze claim niet op staat zijn dus evengoed niet op dieren getest.

Once a day’, ‘all day’ en ‘sunblock

Deze claims worden regelmatig gebruikt op zonnebrandproducten. De Europese Commissie raadt af deze claims te gebruiken. Dit wekt de onjuiste suggestie dat het product voldoende bescherming biedt bij slechts één keer smeren per dag. Vaak staat er op deze producten nog wel een aanwijzing dat er regelmatig gesmeerd moet worden.

Professioneel gebruik

Sommige producten worden speciaal gemaakt voor mensen die daar beroepshalve mee werken. Dit geldt bijvoorbeeld voor sommige peelingproducten voor schoonheidsspecialisten of haarkleurproducten voor kappers. Meestal geeft de leverancier van dit product een uitgebreide training om met dit product om te gaan. Het is dan ook niet de bedoeling dat een consument zelf thuis aan de slag gaat met een product voor professioneel gebruik. Je herkent deze producten aan de tekst: ‘Voor professioneel gebruik’ .